

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 27.

Šibenik, 21. srpnja 1923.

God. III.

Markov protokol.

Famozni Markov protokol o sporazumu između predstavnika radikalne stranke i revizionističkog bloka, sastavljen još 13. travnja t. g., bio je tek prošlih dana objelodanjen od samog Stjepana Radića. Tri mjeseca držan je taj protokol u strogoj tajnosti, što je davalo povoda raznim nagađanjima, komentarima i kritikama. Misli se, da sadržava bog zna što. Sada pak, kad je predan javnosti, izgleda, kao da je pobudio opće razočaranje, jer napokon uglavnom ne sadržava ništa, što razborita vlada ne bi morala da učini i bez toga protokola, kad bi iskreno željela, da dođe do sporazuma sa hrvatskim dijelom našega naroda.

Stoga, budući da se sadržaju protokola ne može što ozbiljno zamjeriti, kritika se više bavi njegovom formom. Po sveopćem priznanju protokol sadržava preduvjete za upućenje meritornih pregovora za definitivni sporazum, pak se u tom smislu ima smatrati formalnim ugovorom između dviju stranaka. Kao takav zbilja je nestručno i površno sastavljen. Pitanje n. pr. parcelacije zemlje na oblaštacičinjaju glavni razlog spora i nezadovoljstva. To pitanje ipak nije ni spomenuto u prvim tačkama, koje se tiču Hrvatske, nego tek kasnije iza tačkama, što se odnose na Bosnu, kao nešto uzgredno. No to se valjda ima pripisati hitnji i nema osobite važnosti.

Nama se čini, da glavna pogriješka sastoji u tome, što u protokolu nije ustanovljen opseg punomoći dotičnih predstavnika: da li oni postupaju samo u svoje ime ili punopravno obvezuju političke skupine, koje zastupaju, ili imaju zaključke i mišljenja podnijeti na odobrenje tih skupina, e da budu obvezatni. Pri svakom ugovoru, pa i političkom i stranačkom, prva je stvar, da se utvrdi legitimacija ugovaratelja. Što je ovo izostalo, ima sada za posljedicu, da svatko tumači vrijednost protokola, kako mu

se dopada. I svatko, bar formalno, ima pravo. Za revizionistički blok to je najneugodnije, jer se smatra, da je izigran vlastitom nespretnošću i velikom naivnošću.

Stranke, koje sačinjavaju revizionistički blok, odmah su odobrile protokol. Na njima je krivnja, što nijesu tražile, da ga odobri i drugi ugovaratelj, radikalni klub ili radikalna stranka, prije negoli su one sa svoje strane počele sa izvršavanjem svojih obaveza, da će naime podupirati homogenu radikalsku vladu u smislu protokola. U tome je i glavna pogriješka. Zvanične radikalne novine su odmah izjavljivale, da ni radikalni klub ni vlada nijesu odobrile protokol. Uza sve to je revizionistički blok podupirao radikale i preko onoga, što je bilo ugovoreno, tako da su radikali dobili isključivo i definitivno predsjedništvo Nar. Skupštine i apsolutnu većinu u svim odborima, što se ne bi bilo dogodilo, da je Stjepan Radić bar sa jednim dijelom svojih zastupnika došao u Nar. Skupštinu. Osim toga su poprotokolu morali da budu verificirani svi mandati, dok Radićevi nijesu uopće verificirani. Uza sve to blok je podupirao radikale.

To su sve pogriješke, koje se osvećuju. U politici odlučuje snaga, a ne kakvi sentimentalni obziri. U ocjeni, što će je nepristrani svijet dati o čitavoj ovoj stvari, ne će proći dobro radikali, ali ni revizionistički blok ne će ostati lišen prigovora naivnosti i političke nezrelosti.

Čitajući protokol dobivate dojam, da smo se povratili na politiku gravamina i postulata, koja je u ovom slučaju potpuno deplasirana. Radi nerazborite apstinentske politike hrvatsko se zastupstvo stavilo na inferiorni položaj, dok je ono i po pravu i po brojnoj snazi jednakopravan faktor sa drugim ugovarateljem. Jedna pogriješka vuče za sobom druge!

Željeznica Knin-Gračac.

Izgradnja zadnjeg komada Ličke pruge, kojim Dalmacija ima da bude spojena sa normalnom mrežom naše države, može se reći, da je u potpunom zastoju. Ono malo, što se gradi na jednoj tački pruge — po privatnim vijestima — tako je neznatna stvar, da spoj Knin-Gračac ne će nikada biti dovršen. Nema pak nikakva glasa, da je vlada odredila ili da je sklona odrediti dovoljan kredit, da se ova izgradnja potrebitom pospješnošću nastavi.

U zadnjoj sjednici financijskog odbora 14. ov. mj. ministru saobraćaja bili su dozvoljeni znatni krediti za razne željezničke pruge u našoj državi, dok nije ni para određena za ozbiljan nastavak gradnje na pruži

Knin-Gračac, i ako se tu radi o životnom pitanju jedne čitave pokrajine. Žalosno je, što se prigodom pretresa tih kredita u financ. odboru nije čuo niti jedan glas, koji bi upozorio na nepravdu i neizmjernu štetu, što je trpi i naša pokrajina i država radi zavlčenja konačnog uređenja našega željezničkog pitanja.

Trgovačko-obrtnička komora u Splitu napokon se postavila na realno, ispravno stanovište, kad je na svojoj plenarnoj sjednici tražila, da se izgradnja preostalog komada Ličke pruge Knin-Gračac ozbiljno nastavi i što prije kraju privede. Ovog je puta trgovačka komora izostavila sva fantaziranja o drugim prugama. Bez dvojbe je škodilo ostvarenju željezni-

čkog spoja preko Like ono dosadašnje neprestano traženje drugih sasvim novih pruga, za koje treba ogromnih izdataka, koje država ne može da namakne. Da su od našeg oslobođenja pa unaprijed svi faktori kod nas uporno tražili ono, što je zasad moguće, što je ostvarivo bez velikih novčanih žrtava, možda bismo dosad imali već dovršenu Ličku prugu.

Poznatu je našim čitaocima, da smo vazda zastupali stanovište, da treba tražiti i nastojati, da se dovrši Lička pruga, jer je traženje nečega drugoga bar zasad i za još dugi niz godina jedna besmislica, uzaludni gubitak vremena i energije. Tražimo dakle ono, što je u sadašnjim prilikama moguće; ono, što bi dosad svaka, pa i najnekulturnija, država bila učinila: spojila naime svoju unutrašnjost s morem.

Za svršetak Ličke pruge naša vlada ne može nikako naći dobru ispriku ni pred nama ni pred vanjskim svijetom u nestašici sredstava. U državnom proračunu od 10 milijardi dinara može se naći ona re-

lativno malena svota, koja je dostatna, da se hitro dovrši kratki komad pruge, već dosad djelomično izgrađen. Današ, kad je obustavljen saobraćaj po moru, mogu da svi najbolje uvide, kolika je sramota i šteta, što još nije dovršena Lička pruga. Koliko putnici, trgovci, a i svi ostali radi toga trpe! Koje se žalosne komedije odigravaju u Bakru i po svim našim lukama, pa i na krnjavoj Ličkoj željeznici! I sve to na očigled stranog svijeta!

Ako svi mi budemo uporno i složno radili i tražili, da se napokon svrši s otezanjima i da se već jednom skinu s dnevnoga reda nesretno pitanje našega željezničkog spoja, stalni smo, da će se maknuti i vlada u Beogradu.

O našem željezničkom pitanju svakomu je više postalo teško i nesnosno govoriti i pisati. Toliko se toga dosad uzalud učinilo, pa i najjača volja mora da klone. Samo očajno raspoloženje, koje nam teške i nesnosne prilike nameću, može da čovjeku utisne pero u ruke, e da još jedamput žigose jednu trajnu, gadnu sablazan te nečuvenu indolenciju i bezdušnost.

Naša trgovačko-obrtnička komora.

Čitava sjeverna Dalmacija sa Šibenikom potpadala je pod trgovačko-obrtničku komoru u Zadru. Kad je Zadar prešao pod suverenost Italije, moralo se urediti i pitanje trgovačke komore, kako su se uredila i ostala slična pitanja javnih ustanova, kojima se sačuvao kontinuitet rada i prava oslobođenih krajeva, što se odnose na te ustanove. Tako je hrvatska gimnazija u Zadru premještena u Šibenik. Tako su premješteni u Šibenik pokrajinski sud, odvjetnička komora, crkvena vlast, preparandija i t. d. **Jedino se iznimku htjelo učiniti za Trgovačko-obrtničku komoru.** Za nju nijesu postojali razlozi sačuvanja kontinuiteta dosadašnje komore. Nije se smatralo potrebitim, da se predoči svijetu, da ustanova trgovačko-obrtničke komore u Zadru pripada sjevernoj Dalmaciji te da za 90% pripada našoj državi, a ne Zadru ni Italiji. Nije se smatralo potrebitim, da se komora formalno iz Zadra prenese i premjesti u Šibenik, kao središte sjeverne Dalmacije, nego je jednostavno teritorij sjeverne Dalmacije potezom pera priključen Trgovačko-obrtničkoj komori u Splitu.

Najprije je takvo priključenje bilo protivuzakonito. Nove grupacije trgovačkih komora mogu uslijediti samo zakonom, a ne kakvom vladinom odlukom. Premještanje sjedišta trgovačke komore iz Zadra u Šibenik mogao je uslijediti bez povrede zakona jednom, kad je nastala međunarodna nemogućnost, da trgovačka komora funkcionira i dalje za nas u Zadru. Premještanje sjedišta ništa se ne mijenja u pogledu opstojnosti i nadležnosti komore, u koliko se tiče našega državnog teritorija.

Priključenje sjeverne Dalmacije nadležnosti trgovačko-obrtničke komore u Splitu bio je nasilan akt, povreda zakona, hotimično zapostavljanje i oštećivanje sjeverne Dalmacije. Kao da i onako nije dosta stradala pod okupacijom! Učinjeno je nasilje, povrijeđen je zakon, štetovani su interesi našega kraja samo, da se udovolji nezasiťnoj ambiciji i megalomaniji neke klike u Splitu.

Tim, što je trgovačko-obrtnička komora u Zadru ostavljena potpuno Italiji i formalno i materijalno kao ustanova, počinjeno je izdajstvo i viših političkih interesa naše države. Ako se aktom naše vlasti ne prenese sjedište trg. komore sjeverne Dalmacije u Šibenik ili koje drugo mjesto njezinog dosadašnjeg teritorija, trgovačka komora u Zadru biva samo osakaćena u pogledu teritorija. No ona postoji i dalje kao jedina trgovačka komora u čitavoj sjevernoj Dalmaciji. Njezina funkcija u oslobođenom kraju izgleda samo suspendirana. Stvar se imala obratno udesiti: sjedište komore imalo se prenijeti na drugo mjesto. Tako bi njezina nadležnost izgledala suspendirana samo u pogledu Zadra. Zato su sva druga ministarstva u pogledu njihovih ustanova postupala sasvim pravilno i državnički, kad su te ustanove premještal na naš teritorij.

Prenosom komore iz Zadra u Šibenik imali bismo ustanovu, koja bi vlastitom snagom i neosporenim kompetencijom istupila na obranu svih svojih prava prema svom otkinutom ostatku u Zadru i prema talijanskim vlastima. Naša bi država imala u nama jako uporište pri zagovaranju i traženju svega, što nama

mora da pripada, a što bi nam Talijani mogli osporovati. Da je sjeverna Dalmacija odmah pri evakuaciji imala svoju trgovačku komoru, našoj bi državi u mnogim stvarima bio olakšan posao prigodom središnje naših odnosa. Ovakvo je, ne znamo još, čijom zaslugom i u čiju korist, sjeverna Dalmacija do danas ostala bez trgovačke komore i bez zaštite i predstavnika interesa polovine pučanstva Dalmacije.

Izgovor, da u Dalmaciji ima previše trgovačkih komora, nije nego licemjerstvo, koje se ispoljuje samo proti nama. Poznato je, da se ministarstvo trgovine bavi sa pitanjem preuređenja i preustrojenja trgovačko-obrtničkih komora. Baš obzirom na to nije se smjelo preudicirati tom novom uređenju ukidanjem komore sjeverne Dalmacije, čiji su interesi u skladu sa interesima njezina zaleda, dok su u sukobu sa interesima Splita. U ovom je pogledu dosta upozoriti na željezničko pitanje, na pitanja pomorskog saobraćaja i luka. Svi osjećamo, da su po srijedi životni interesi sjeverne Dalmacije, interesi, koji su bili nemilo pogaženi od onih, koji su bili pozvani, da ih zaštite.

Ne radi se ovdje o nikakvom lokalnom pitanju ili kampanilizmu. To treba tražiti na drugoj strani. Čitava je sjeverna Dalmacija solidarna u ovom pitanju. To su dokazali i pokušaji, da se provedu neki izbori za trgovačko-obrtničku komoru u Splitu. Neka vlada u Splitu uzme u obzir cjelokupnost birača, a ne koje pojedince, pa će se uvjeriti o toj potpunoj solidarnosti! Čemu forsirati nešto, što je neprirnodno? Čemu ozvoljavati

i ogorčavati tako veliki dio našega naroda? Čemu nas više ngjaviti, zapostavljati i štetovati nam? Sva sjeverna Dalmacija proživljava tešku krizu i strada, dok joj se uskraćuje jedinu ustanovu, koja bi je štitila i branila njezine interese, koji su i inače sasvim zanemareni.

Treba dakle toliko godina trzanja i stradanja, da se ukloni jedna protivuzakonita odredba; da se suzbije jedno strančarsko, kampanilističko nasilje; da se učini nešto razborita, pravedna i korisna po same države, pravde i korisna po same države interese; da se bez pare troška sa strane države zadovolji velikom djepaju naroda, koji je radi tudinske okupacije zaostao i gotovo upropašten?! Ipak direktno i indirektno gg. ministri, kao dr. Spaho i drugi, pa i g. načelnik odnosnog odijeljenja na ministarstvu, stavili su više puta u izgled prenos trgovačke komore u Šibenik. Što to još nije uslijedilo pripisati je onoj nesređenosti, koja je dosad vladala, u ministarstvu trgovine, koje nije skoro ni imalo stalnoga ministra, jer su svi vazda bili ili u ostavci ili inače u krizi. Čim se prilike tu srede, očekujemo željeno riješenje.

Predsjednik trg. komore u Splitu gosp. Duboković i tajnik dr. Bulat dođoše nekidan spontano u Šibenik, da se bolje obavijeste o raspoloženju trgovačkih i obrtničkih krugova u ovom pitanju. Stalni smo, da su odatle poslali sa uvjerenjem, da zahtjevu sjeverne Dalmacije treba udovoljiti te da će i oni sa svoje strane u tom smislu poraditi kod svih nadležnih faktora. Sjeverna Dalmacija ne će ni ne može odustati od jednog svog prava, koje za nju znači pitanje opstanka.

„BANCA ADRIATICA“

Ne radi se više o Jadranskoj Banci, koja je prije rata stekla dosta zasluga za napredak i razvoj privrednog života u našim krajevima. Poratne neprilike uvalile su staru Jadransku Banku u stare zapletaje, koje su spekulanti znali dobro da iskoriste na štetu dakako općih interesa. Čim je nastala okupacija Trsta i naših krajeva po talijanskoj vojsci, smišljen je uprav genijalni plan, kako će se najbolje izrabiti opća narodna nevolja na korist nezasićenog kapitalizma. Još za okupacije stvorena je nova Jadranska Banka sa sjedištem u Beogradu i

sa prvobitnim kapitalom od 30 milijuna kruna. To je bio preludij svemu onome, što se kasnije dogodilo, dok napokon stara „Jadranska“ ovih dana nije svečano predana u talijanske ruke. Stara „Jadranska“ u času sloma imala je svoje sjedište faktično u Beču, dok je u Trstu poslovala kao filijala. Izgledalo je u početku, da je ona prenijela svoje sjedište u našu novu državu, gdje ima najveći broj svojih filijala. Nitko nije ni sanjao, da će u izgubljenom Trstu opet uspostaviti svoje sjedište, što se dogodilo, kad je osvanula sasvim nova „Jadranska“ u Beogradu.

Kako je izvršen obračun između stare i nove „Jadranske“, jesu li i kako su podijeljene rezerve, vrijednosni papiri i ostala imovina, javnosti nije poznato. Filijale u našoj državi potpale su pod beogradske centralu, dok je zadarska filijala ostala pod starom centralom u Trstu. Tako smo imali dvije istoimene banke u Trstu i Beogradu. No to je bilo više „pro forma“, jer suđeci po onome, što se ovih dana dogodilo, obe su bile faktično jedno. No za bolje iskorišćenje situacije bila je potrebna igra na dvije fronte: u Italiji i Jugoslaviji. Da kapitalisti izvuku što veće koristi, razvije silan rad. Agitacija se vodila besprimjernom upornošću i žilavošću. Talijanska i jugoslavenska diplomacija igrala je veliku ulogu. Zanimane su visoke političke ličnosti jedne i druge države. Suvršeno je ponoviti sve, što je u novinama bilo pisano o radu zanimanih kapitalista. Konačno je Italija donela Jadranskoj Banki u Trstu 16 milijuna lira, navodno u ime odštete, koju naravno drugi naši novčani zavodi u Trstu, Istri i Gorici nijesu dobili. To je očevidno bila cijena, pod koju je Jadranska Banka u Trstu postala talijanska, kao i cijena, pod koju su Talijani dobili znatna učešća u Jadranskoj Banki u Beogradu.

Novinske su vijesti dosad jako škrte u pogledu tih događaja. Prošlih dana Jadranska Banka u Trstu održala je svoju glavnu skupštinu. Birana je nova uprava, u koju je ušlo 7 politički istaknutih Talijana i 3 Srba, među kojima i aktivni ministar pravde dr. Laza Marković. Banka je dakle tim definitivno prešla u talijanske ruke, te će se odsad zvati „Banca Adriatica.“ Konstatirano je, da Talijani posjeduju $\frac{2}{3}$ dionica. Kako su došli od toga, kada su gotovo sve dionice bile u sigurnim slavenskim rukama, to će vazda ostati tajnom. Najzanimiviji je zaključak, po komu svi **stari dioničari** (od kojih Talijani sačinjavaju $\frac{1}{3}$) **dobivaju besplatno na svaku staru dionicu po jednu dionicu Jadranske Banke u Beogradu.** Kad čovjek to čita, ne vjeruje svojim vlastitim očima. Talijani tim dobivaju u svoje ruke skoro $\frac{1}{3}$ dioničkog kapitala beogradske „Jadranske Banke“, koja prema tome postaje „Italo-Serba.“ Još je to falilo! Ovaj velikodušan dar mora da netko plati! Jasno je, da to sve ide na račun onih 16 milijuna

lira, što su ih kapitalisti teško izvojevali u konvencijama između naše države i Italije.

I ovo će biti za kapitaliste jedno epohalno djelo! Zar nije bilo mnogo bolje i časnije po naš narod, našu državu i zanimane pojedince, da se stara Jadranska Banka u Trstu likvidirala? Nitko ne bi bio izgubio niti pare! Ovakvo su akcioneri i glavni činioци ovoga „posla“ zaista dobili. No što su oni, što je naša država izgubila u očima Italije i njezinih ljudi - to ne ulazi u obzir! Ta što je to za njih ovakav moralni gubitak!

Dodatak Uredništva: Ovaj je članak još pred četiri dana prema prvim novinskim vijestima i našim informacijama bio sastavljen i već složen. Nadošle su međutim tačnije vijesti o nečuvanom škandalu sa Jadranskom Bankom. **Dioničari gube sve svoje dionice**, i ako su ih organi Jadranske Banke, kad su još lani i početkom ove godine neki od njih htjeli da prodaju svoje dionice, od toga odvrćali uvjeravajući ih, da će dionice vrijediti mnogo više. Sad se govori o gubitku Banke od 33 milijuna lira, a ona je dala dividende i 1920. godine. Čitava je ova intriga konsternirala svakoga, jer nitko, kako se vidi iz gornjeg članka, nije mogao ni naslutiti, da netko može potpuno opljačkati dioničare, e da Banku preda u ruke Talijana.

Općinski izbori u Zadru. Čitamo u novinama, da je talijanska vlada raspisala općinske izbore za Zadar i pokrajinske izbore za Zadar i okolice. To znači, da je ona našla potrebitim, da za njezin neznatan dio Dalmacije sačuva čak i ustanovu Zemaljskog Odbora. I to će imati kakvu svrhu. Kod nas naprotiv ne samo da je ukinut Zemaljski Odbor, za kojim nitko nema razloga da žali, nego su ukinute i općine, koje su postale samo privjesak političke vlasti. Mi nijesmo zrelji za općinsku samoupravu! Zato nema izbora!

Prodaja posjeda:

Baštinići pok. Luigia Sisgoreo žele, da prodaju vas svoj posjed, i to u „Danilo Biranj (sitnica)“ u „Zatonu dolačke Srime“ i u „Zlarišne Srime“. Obratiti se Antunu Sisgoreo - Vojnovića br. 3, Split.

.. PODLISTAK ..

v. VIJOLIĆ-LJUBIČIĆ:

UHODA.

Bilo nas je petnaest, osamnaest, dvadeset. Rukovasmoo se, jer se odavna nebijasmo vidjeli. Razgovarasmoo samo nekoliko časaka i onda zamukosmo. Sjedosmo na velika skupa sjedala od ebanovine, što ih je dao izraditi nekakav car, a velika hladna dvorana osvjetljena kroz orijašku triforu ispujnjala nas je praznom hladnoćom opustijela hrama.

Ja sam uzdigao glavu i pogledao svoje kolege. Svi bijahu mladi, blijedi i zamisljeni. Život je zasjekao oštre mrzle brazde po njihovim čelima i spuštao duboko željeznu šaku u mlade im grudi stišćući i mučeći njihove nježne duše torturom lakomnog, besavjesnog despote. Ljubio sam ih ljubavlju brata. I misao mi je letjela od jednoga k drugome. Koliko je pregaranja bilo u tim ljudima! Koliko mrtvih snova ležalo je na golom siromašnom odru mlade smrti bez cvijeća, bez vijenaca, bez samilosnih suza, bez mirisnog plamena bijelih voštanica! Duboko je i tajno ćutanje groba. Ne-

prozirna, teška je koprena smrti. No najtajnija, najneprozirnija, najnepoimljivija i najteža je žrtva velike duše, što izgara kao sveti holokaust u velebnom hramu vječnoga Boga. U svijetlu i mirisu te neprispodobljive žrtve gledao sam ih i osluškivao zvuk mačeva u svagdanjem našem dvoboju između našeg „ja“ i pakosnog svijeta. „Non mori, sed vincere!“ - naša je deviza. Vjera u tu ideju ulijeva srčanost u naše srce, širi i nadimlje naše grudi kao prsa lavova. Tim svijetlom osvjetljujemo mračno nebo našega obzora, koje se od časa do časa gali i sja kao kupola crkve, u kojoj plamsaju hiljade zlatnih žižaka. Postajemo heroji, koji nepomično upiru orlovske zjene u opredijeljenu tešku daleku metu.

Ispuni me viteški ponos. Moja je duša drhtnula kao harfa, koja bijaše u snažnim rukama Izraelova kralja. Ustao sam u zanosu arhandela, što je junačkom petom survao zadnjeg demona u pakleni vrtlog, i htio sam da progovorim svojim supatnicima. No tamo na povišem mjestu digao se stariji od mene. Njegove oči bljesnuše

kao dvije velike sjajne zvijezde u tami duboke noći. „Arke mu usne drhtnuše i zvonka srebrna riječ proteče kao osamljen potok u zaboravljenoj pustinji. Kucaji srca moga bijahu njegove riječi. Njegove misli počivahu u skrovištju moje duše. Bio sam uvjeren, da ja to govorim i predao sam se svakoj njegovoj gesti, svakoj riječi, svakome migu. Tonuo sam nečujno u tu misterioznu harmoniju kao u blistavu rijeku i plovio, plovio dalje nevidljivom strujom. No najednom njegov glas poraste, uzvisi se nad mene, nad sve nas. Riječi mu drhtnuše olimpijskom grozom, protkanom zvukovima tuge: „Jeruzolime, Jeruzolime, koji ubijaš proroke i zasipaš kamenjem poslone k sebi! Koliko puta htjedoh da skupim čeda tvoja, kao što kokoš skuplja piliće svoje pod krila, i ne htjeste....!“

Baš tada netko zakuca na vrata. Prenem se. Jedan, što je stajao blizu vrata otvori. Ulazio je čovjek osrednjeg rasta zavijen u dug crn ogrtač. Lagano se naklonio držeći šešir u ruci i tiho, nečujno, dotičući se tek pod prstima finih cipela prešao je preko dvorane te zauzeo mjesto na praznoj sjedalici uprav prema

meni. Naslonio se, stisnuo koljena te se potajno lukavo osmjehnuo, a u tankim zlobnim usnama sijevnuše zlatni zubi kao izdobljena žeravica. Njegovo bljedo-žuto lice, oveći tanak proziran nos, pa one sitne crne lukave oči, što su samo katkad privirale ispod trepavica, učinile mi ga silno odvratnim. U meni se počeo buditi potajni bijes. Mrznja, prezir i gadenje stali su pomaljati svoju glavu nad površinu moje duše. Sav sam plantio, trzao se i nemirno se okretao na sjedalici. Nijesam mogao da sklenem očiju s tog morskog došljaka. A on se sada pričinja miran, tih, držeći ponizno oborenu glavu. Neki svetački nimbus zavijao je cijelo njegovo tijelo, kao da je došao iz svetih čelija Athosa. No to je mene još više ljutilo, i moja mrznja prema njemu dizala se kao osvetni dim lomače, na kojoj je bio spaljen najodurniji heretik. On nije bio naš. On Juda primaknuo se k nama, kad mi htjedosmo da blagujemo vazmenog gaganjca naše ljubavi i naših jada. Tko mu je to dopustio, licumjeru, uhodi?! — čuo sam glas svoje duše i pogledao kolege nastojeći, da im pročitam s lica njihove misli o došljaku. No oni gledahu ne-

* Ne umrijeti, već pobijediti!

Naši dopisi.

Murter, 8. srpnja.

Koncem prošlog mjeseca (25. VI.) zbio se u našem mjestu neugodan slučaj, koji baca slabo svijetlo na vlasti u našoj narodnoj državi.

Došao k nama oružnički narednik sa još 2 oružnika iz Pakoštana te, pošto je dobro prošao u društvu ljudi, u tuđem rajonu stade uredovati sa volovskom žilom. Dapače i opali žilom te izgrdi svakakvim rječtinama vrijeme jednog rodoljuba Šikić Petra Ivina, koji je za vrijeme rata dosta stradao za našu slobodu i učestvovao u buni bivše austro-ugarske mornarice 1. II. 1918. — Drugog seljanina Bašić Nikolu pk. Jose isti žandari apse u Pakoštanima, zatvaraju ga u jednu sobicu i prijeteci žilom vele mu: „Ova noć je naša i Božja!“

Pitam ovdje odnosne vlasti: Je li oružnicima dozvoljeno žilom tući mirne građane? Ta valjda nijesmo u Africi! Upozoravamo vlasti, da radi ugleda države stanu na put pašaluku oružnika u Pakoštanima. Žilom se ne gradi jedinstvo države niti uzgajaju dobri državljani! To bi trebalo imati dobro na pameti!

Prisutnik.

Domaće vijesti.

Orlovski slavije u Međumurju. 8. ov. mj. bio je veliki zbor katoličkih omladinaca u Hrašćanima kraj Čakovca za Međumurje, Prekomurje i varaždinsku županiju. Na ovo velebno slavije katoličke misli pohrlili su orlovi, omladinci i sveučilištarci iz Zagreba, te veliki broj slovenskih orlova i orlica sa glazbom na čelu. Zbor je vanredno dobro uspio. Osobito je bio lijep nastup Orlova i Orlica, komu je prisustvovalo preko 5000 naroda.

Orlovski dan u Sinju. Sinjski „Orao“ 29. srpnja t. g. priređuje Orlovski dan sa II. orlovskom akademijom prigodom prve godišnjice svoga opstanka. Program proslave je vrlo biran i obilan. Naknadno ćemo se osvrnuti na samu proslavu. Samo smjelo naprijed! Bog živi!

Veliki orlovski nastup u Ljubljani. Na katoličkom kongresu u Ljubljani bit će 26. augusta i veliki orlovski nastup. Na novo izgrađenom stadionu istupa oko 3000 orlova i

orlica kod prostih vježba. Čehoslovački Orao šalje brojnu delegaciju. Isto tako i francuski, belgijski, nizozemski, švicarski i španjolski katolički gimnastičari.

Pripomoć uljarskim zadrugama. Ministarstvo poljoprivrede i voda je na prijedlog Pokrajinske Uprave u Splitu udijelilo za sada uljarskim zadrugama u Murteru, Pučiču, Kalima, Preku, Janjini i Režević-Rijeka novčanu pomoć od 245 hiljada dinara za popravak i nabavku strojeva.

Međusobna osiguravajuća zadruga (Vzajemna zavarovalnica) u Ljubljani već od nekoliko vremena otvorila je za Dalmaciju svoju podružnicu u Splitu (Vrh Manuška ul. br. 7.). Bavi se u svim kombinacijama požarnim kao i životnim osiguranjem te osiguranjem crkvenih zvana proti raspuknuću uz veoma povoljne uvjete. Ovaj poznati solidni i prvi slovenski osiguravajući zavod djeluje već preko 20 godina, te je zbog svoje kulantnosti i tačnosti stekao osobiti glas i povsuda se rapidno raširuje. I u Dalmaciji je već naišao na opće simpatije, pak ga i mi s naše strane preporučamo.

Gradske vijesti.

Crkvene vijesti. Presv. biskup je u smislu kanona 1253. za šibensku biskupiju u oči blagdana sv. Jakova, u utorak 24. ov. mj., naredio post i nemrs, dok je na blagdan sv. Krstofora, 27. ov. mj. koji ove godine pada u petak, za grad Šibenik dozvolio mrsiti. — U srijedu, 25. ov. mj., na blagdan sv. Jakova, zaštitnika i pokrovitelja biskupije, svečana pontifikalna misa presv. biskupa počeo će u 11 sati. — Na sv. Anu, u četvrtak 26. ov. mj., svečana Misa u Stolnoj Bazilici sv. Jakova počeo će u 10¹/₂. Iza nje će presv. biskup dijeliti sakrament sv. potvrde. Popodne u 5 sati bit će svečani otvor rake sv. Krstofora. — U petak, 27. ov. mj., na blagdan sv. Krstofora, zaštitnika i pokrovitelja našega grada, od 6 sati pa dalje redat će se sv. Mise u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. Svečana pontifikalna Misa presv. biskupa počeo će u 11 sati. Procesija sa kipom svečevim uputit će se poslije podne u 6 sati.

† Dr Đuro Beroš prošlih je dana preminuo u Lovrani u Istri. Ovaj naš sugrađanin bio je dugo godina liječni-

kom u Zlarinu i Šibeniku, gdje je o sebi ostavio najbolju uspomenu i kao vrstan zvanik i kao dobar rodoljub. Zadnje vrijeme bio je općinskim liječnikom u Lovranu. Vječni mu pokoj! Rodbini naše saučesće!

† Franka Bulat rod. Radić. Carinarskog činovnika g. Rudolfa Bulata zadesila je teška nesreća gubitkom dobre mu gospode, koja je nakon kratke, ali teške bolesti pokrijepljena svetotajstvima umirućih ovih dana umrla. Ostavila je iza sebe više drobne dječice. Počivala u miru! Ucvljenom suprugu naše žalovanje!

† Jakov Guberina pk. Pere. Dosta dugo poboljšavajući zadnjih dana teže oboljivši napokon je podlebao. Primivši sve utjehe naše sv. vjere u zagrljaju svojih milih i dragih prošle subote zamijenio je ovaj život drugim u vječnosti. Uvijek se isticao kao dobar i vatan rodoljub. Priredjen mu je lijep sprovod. Obitelji i rodbini izrazujemo svoje iskreno saučesće! Njemu želimo vječni mir i pokoj!

Zabava organizacije jug. kat. učenica. 11. ov. mj. diletanski odsjek mjesne organizacije jug. kat. učenica u prostorijama „Badžane“ priredio je vrlo lijepo i uspješno zabavno veče. Prva je na programu bila duhovita, zgodna, a ujedno poučna šala u I činu „Grofica za jedan sat.“ Sva su lica dobro odigrala svoju ulogu; i F. Smodaj (grofica Sofija), i A. Čobanov (sobarica Jelka), i Mar. Baranović (gđa Klelija) i Milka Baranović (Hijacinta), i A. Smodaj (Irena). No osobito se istakla i pobudila buru smijeha D. Crnogača (seljanka). Naše mlade umjetnice davale su još vrlo zanimiv i lijep igrokaz u 2 čina „Strpljen spašen“, u kojem dolazi na pozornicu ništa manje nego 20 raznih lica. Već to je za njih dosta laskavo, da su toliko lica iz svoje sredine mogli naći, još sada za vrijeme škol. praznika, kad su mnoge članice otputovale svojim kućama. Kod ovoga dosta teškog igrokaza najbolje se moglo opaziti — što su i pri drugim nastupima uvijek pokazale — da su sve dobro proučile i shvatile svoje uloge, pak su ih zato gotovo sve i vrlo savršeno i živo, baš umjetnički izvele, tako da je publika bila potpuno zadovoljna. Posebnu hvalu zaslužuju: A. Baranović (gđa Vržić), Mar. Baranović (i kao gđa Tržić i kao gđa

Prelić), D. Crnogača (kramarica), Milka Baranović (Marijetta), D. Lambaša (supruga postolara), Joz. Ostojić (Češljugarić), M. Matić (frizerica) i A. Ostojić (gđa Držić). No sve je ipak nadmašila i izazvala buran pljesak i smijeh A. Čobanov (gđica Žličar), jer je svoju ulogu uz vješto pjevanje raznih arija baš dotjerano izvela. Dvorana je bila puna birane publike i odličnih gostiju, među kojima smo vidjeli i presv. biskupa dra Miletu, te predstavnike splitskih kat. ustanova dra Carevića i vč. Matulića. Svi prisutni su hvallili mlade diletante, još više, kad su doznali, da za neke od njih te večeri po prvi put stupile na pozornicu. Još je gđica Z. Adum, i ako bez ikakve pratnje, precizno otpjevala solo pjesmu „Domovini“ od I. pl. Zajca. Zabava se ponovila i 12. uvečer s isto tako lijepim uspjehom. Obje večeri preko odmora udarao je tamburaški zbor organizacije jug. kat. daštva više biranih komada pod vršnim vodstvom svog učitelja gosp. Šperande.

Milodari „Uboškom Domu“. „Uboškom Domu“ poklonili su: gosp. Vilim Beroš din. 50-60 te gosp. Ferdinand Mirošević din. 18-20, koje su im svote bile dodijeljene sa strane vlasti za stanove. — Uprava im najljepše zahvaljuje.

Nesnosna vrućina. Od nekoliko dana zavladała je upravo nesnosna vrućina, kakve davno ne pamtimo. Sve za to hrlivih ovih dana na kupanje osobito na omiljelu „Jadrinu“, da se tu malo ohladi. Tuže nam se težaci, da im je, što je u kršu, sve izgorjelo i propalo zbog ove silne vrućine.

Kućarinski porez. Dovršeno je odmjerenje najmovne kućarine za 1922. godinu. Porezni iskazi bit će izloženi kod poreskih ureda kroz 15 dana, i to od 20. ov. mj. do 3. kolovoza. Svatko ima pravo na uvid.

Nagradno natjecanje odnoseće se na Berson gumenne pete i Berson gumenne potplate. Na 7. maja 1923. održanoj sjednici sudsko-natjecajnog kolegija pogledom nagradnog natjecanja za najbolji odgovor glede prednosti nošenja Berson gumenih peta i gumenih potplata jesu od 1524 pripisanih odgovora sljedeće nagrade dopitane: I. nagrada u iznosu od Din. 2000. g. Rudolfu Kralju Kr. gospod. komesaru u Zagrebu. II. nagrada u iznosu od Din. 1000 g. Petru Raduloviću, redarstvenom činovniku u Beogradu. III. nagrada u iznosu od Din. 500 g. gđici Mili Burkelj činovnici Komzurne zadruge u Ljubljani. Zatim 30 nagrada po Din. 100 i 50 nagrada po Din. 50.

Novost za svaku katoličku kuću po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uredio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

„Struje“.

Pjesme našeg sugrađanina g. Branka Storoza (prije Storfra). Štampane dvobojno na finom predratnom papiru. Cijena din. 10, za dake din. 5. — Naručuje se kod papirnice G. Radić, Šibenik.

pomično u govornika, koji je nastavljaov svoj govor s velikim zanosom. Ne, ja se ne varam, to je uhoda, pomislio sam. Ono krotko njegovo držanje, onaj svetački nimbus, to je onaj mrski plašt s velikom kukuljicom, što izvana sja, da zaslijepljuje oči, a unutra je obavita teškim olovom hinjenja i zlobe, u koju je vizionarni Danteov genij okovao paklene licumarne. Ironija „Gibelina bjegunca“ ispuni mi dušu. Uzajmih u njega onaj stih, kojim je oslovio gnjusni čopor pseudomonaža iz Keln. „O in eterno faticoso manto!“ — tako sam duboko uzdahnuo, kao da mi se srce cijepa, upirući proždrljiv pogled u lice došljaka. Moji me drugovi začuđeno pogledaše. No on je stajao nepomičan, žuto-blijed, zagonetan, pritajan kao svingaa, koja je sakrila oštre pandže u mek pljesak. To me je opet još više razbješnelo. i jedva se suzdržah, da ga ne zgrabim željeznom šakom i ne izbacim kroz triforu.

Ipak stadoh se pomalo svladavati. Prikupih sve umne sile i opet sam se uživljavao u veličanstveni govor svoga druga. Kako titraše u zanosu njegovom umno čelo! Nebeska vatra osvijetljavaše mu oči i prekrasno mlado lice.

Najednom nas je pogledao izvanredno snažnim pogledom ulijevajući nam u dubinu naših duša svoje velike misli: „Ne klonite kolege! Strašni vihuri nepravda i skrajnih kušnja zaurlaše iznad naših glava u divljem paklenom bijesu. No je li se ikada potresla ona velebna, orijaška čvrsta hrid, na koju je udario svoj triumfalni stijeg Hrist?! Nije! A mi stojmo čvrsti na toj nepokolebljivoj hridi, kao mjedeni titani, pa će nam i najveće olujine biti samo nezamjetljivi lahori!“

Uto mi opet oko poleti na došljaka. Opazih, kako mu posprdni smijeh krivi tanke zlobne usne. Najdublje se uvjerih, da izrugava u paklenom preziru riječi moga kolega, nas i naše svefinje, sto puta otkupljene našim suzama, strašnim pregaranjem i krvlju. Ustadoh kao izvan sebe, približih se onom uhodi, pograbih ga za ruku i viknuh: „Ustanite!“ — Danas ste pogriješili put. Zalutaste među ljude, koji su daleki od vas, koje vi prezirete i mrzite. Udaljite se odavle samo što prije!“

„— A - a - a, progundao je on iznenaden. Ta šta vam je?!“

„— Rekao sam vam, šta mi je. Udaljite se odavle!“ I tako ga pograbi

za ruku, da je u isti čas ustao. Poleteh k vratima te ih otvorih.

Čuo sam samo, gdje je dva tri puta zakašljao i otro se izlazeći o moj lakat. A ja sam bio čisto omanljen. Svaki mi je živac drhtao kao nategnute strune pod gudaalom pjana guslara. Osjetio sam, kako mi krv navire u glavu, kao da ću poludjeti. Ništa nijesam vidio niti zamjetio, što se zbiva među mojim drugovima. Sjećam se samo to, da sam instiktivno pograbio šešir i izletio iz dvorane. Nešto me je sililo, da idem za tim nepoznatim odurnim čovjekom. Činilo mi se, da mi je nešto ukrao, da mi je ubio najmilije biće, da mi je poplesao bezbožnom nogom nježni dragi svijet, što je procvao za mog najljepšeg proljetnog dana u bašči moje majke. Išao sam, išao sam za njim, a on je nevidno odmicao od mene, kao crni demon pred zlatnom zrakom blagoslovljene svjetlosti. Samo se jednom obazreo i kad me je opazio, još je čvrće požurio korak te se za trenutak oka izgubio u jednoj tamnoj ulici grada.

Dalje ga nijesam mogao slijediti. Okrenuh se, te se stadoh vraćati svojim kolegama osjećajući ponos gordog orla, što je protjerao gnjusnu harpiju sa svoje sunčane klisurine.

„NARODNA“

Mlinska i gospodarstvena industrija d. d., Zagreb

proizvada :

brašno svih vrsta i brojeva: pšenično, raženo
ječmeno, kukuruzno, posije i stupani ječam.

Afilirani mlinovi: Zagreb, Osijek, Darda, Karlovac i Sirač.
Afilijacija: „Suprema“ Prva Hrvatska Tvornica Tjestenina d. d.
Osijek.

proizvada prvorazrednu tjesteninu: Makarone, fideline,
rezance (tajadele), izrezanu tjesteninu (subiotte) i t. d.

preuzima narudžbe za izravnu dobavu iz mlinova i prodaje sa skladišta u Šibeniku.
Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju
JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda

odlaze:

29. juna	„BILBAO“
5. jula	„VIGO“
12. "	„ANTONIO DELFINO“
27. "	„ARGENTINA“
31. "	„VILLAGARCIA“
9. augusta	„CAP NORTE“
23. "	„ESPAÑA“
24. "	„TUCUMAN“
13. septembra	„CAP POLONIO“

iz HAMBURGA
za Argentinu, Braziliju i Uruguaj.
Sve obavjesti daje dragovoljno i besplatno
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.
Zastupstva: Beograd, Balkanska 49.
Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bi-
toľ, Bankarska 12.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.
Naočala — Cvikera.

zvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu
Primaju se popravci.

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima
Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK
Tvornička ulica broj 15.
Telefon 14—59 Interurban 15.
Brzajavni naslov: „RATAR-SUŠAK“
(Osnovano po Hrv.-slav. Gospodarskom društvu k. s. z. Zagreb)

dobavlja sa svojih skladišta na Sušaku, Rijeci i Bakru najpovoljnije:

Modru galicu, Sumpor

umjetna gnojiva, gospodarske strojeve i potrepštine, sjemenje, žitarice, brašno, kolonijalnu robu, stočnu hranu itd.

POKUČSTVO

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine
RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala),
sa stolarskom-tapetarskom radionom.

PAPIRNICA
GRGO RADIĆ
ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.
Cijene umjerene!

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i ekspres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcaja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
Jugoslavenska banka d. d. Zagreb
B-cesta 33. kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik
Brzajavni naslov: „Cunard Line“
Šibenik.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Parobrod
„LEVIATHAN“

59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najluksuzniji oceanski parobrod.
Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisudobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkrijlivi na udobnosti, čistoći i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtejavajte pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

Budimo novovjeki apostoli - širitelji katoličke štampe!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada Podružnica Šibenik Brz. naslov Gospobanka. Glavna ulica 108. Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije: Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.